

INFORMACE

ČESKÉ
GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

2009/1

ROČNÍK 28

INFORMACE ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

INFORMATION OF CZECH GEOGRAPHIC SOCIETY

Redakční rada – Editorial Board

Šéfredaktor (Editor-in-Chief): RADIM PERLÍN (Univerzita Karlova, Praha)
Výkonný redaktor (Executive Editor): SILVIE KUČEROVÁ (Univerzita Karlova, Praha)

JAN BRUS (Univerzita Palackého, Olomouc), DANA FIALOVÁ (Univerzita Karlova, Praha), VLADIMÍR HERBER (Masarykova univerzita, Brno), MARTIN KOVÁŘ (Ostravská univerzita, Ostrava), STANISLAV KRAFT (Jihočeská univerzita, České Budějovice), ALENA MATUŠKOVÁ (Západočeská univerzita, Plzeň), PAVEL PTÁČEK (Univerzita Palackého, Olomouc), ALEŠ RUDA (Masarykova univerzita, Brno), VERONIKA SMOLKOVÁ (Ostravská univerzita, Ostrava), MIROSLAV ŠOBR (Univerzita Karlova, Praha)

INFORMACE ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Ročník 28, číslo 1 vyšlo v září 2009

Vydává Česká geografická společnost. Redakce: Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: 221995512, e-mail: ku@natur.cuni.cz. Rozšiřuje, informace podává sekretariát České geografické společnosti, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: 221951397, fax: 224920657, e-mail: danafi@natur.cuni.cz. – Tisk: PBtisk, Příbram. Sazba: P3K (www.p3k.cz). – Vychází 2krát ročně. – Časopis je samostatně neprodejný, určený členům České geografické společnosti, je součástí členského příspěvku ČGS. – Rukopis tohoto čísla byl odevzdán k sazbě dne 13. 8. 2009.

© Česká geografická společnost 2009

© Česká geografická společnost, 2009

zpráv, esejí a dalších odborných příspěvků, otištěných v různých seriálových publikacích nebo konferenčních sbornících. Ty jsou zaměřeny na geografii obyvatelstva, demografii, na regionální aspekty dynamiky obyvatel, na změny v rozmístění a vývoji obyvatelstva, na změny struktury ekonomicky aktivních obyvatel apod. V posledních letech se pak ve svých článcích věnuje z různých pohledů vnímání pohraničních prostorů v integrující se Evropě, zejména pak česko-polskému a česko-slovenskému příhraničí, změnám, územní identitě a dalším společenským aspektům, jakož i širšímu vnímání genia loci krajín.

Do dalších let přejeme jubilantovi Jaroslavovi Vencálkovi pevné zdraví, mnoho pohody v osobním životě, chuti a elánu v jeho tvůrčí pedagogické činnosti i vědecké a publikační aktivitě.

Jan Havrlant

Václav Toušek oslavil šedesáté narozeniny

Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc. se 24. dubna 2009 dožil krásných šedesáti let. Ve své dlouhé profesní kariéře působil na několika pracovištích, ve kterých se postupně zabýval tematicky širokým spektrem odborných problémů. Jeho vědecké, pedagogické i společenské působení formuje a ovlivňuje životy několika generací moravských geografů.

Václav Toušek se narodil ve Zlíně v učitelské rodině. Vyrůstal a dospíval na Slovensku (Zlaté Moravce, Myjava), kde oba jeho rodiče pracovali. Po maturitě na gymnáziu v Myjavě zahájil v roce 1967 studium učitelství (aprobace matematika–zeměpis) na Přírodovědecké fakultě tehdejší Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně. Absolvoval v roce 1972 obhájením diplomové práce s názvem Sídlní geografie města Hodonína, ve které se zabýval svým tehdejším bydlištěm.

Už v průběhu studia pracoval Václav Toušek na Přírodovědecké fakultě UJEP v Brně jako asistent (na poloviční úvazek). Po ukončení základní vojenské služby v roce 1973 pak nastoupil na Geografický ústav ČSAV v Brně, kde byl v období 1980–1990 vedoucím oddělení ekonomické geografie. Na tomto pracovišti se soustředil na problematiku geografie obyvatelstva a sídel, jeho vědecká činnost byla spojena především s řešením úkolů státního plánu základního výzkumu. Např. v letech 1974 a 1975 se zabýval problematikou hospodářské struktury obcí v Čechách a na Moravě a jejími změnami v letech 1961–1970. Této otázce byla věnována i rigorózní práce na téma Funkční klasifikace obcí Jihomoravského kraje, kterou obhájil na PŘF UJEP v Brně v roce 1975. Od roku 1976 jako člen oddělení ekonomické geografie soustředil hlavní pozornost na řešení problematiky potenciálu krajiny, s orientací na její sociální a ekonomickou sféru. Počátkem roku 1981 se stal odpovědným řešitelem dílčího úkolu Socioekonomický potenciál ČSR. Mezi nejdůležitější výstupy úkolu lze zařadit studie Teorie a metodologie socioekonomického potenciálu ČSR (1982) a Sociálně-ekonomická diferenciacie a územní typologie Jihomoravského kraje (1983). Dosažené výsledky shrnul v kandidátské disertační práci Geografické

hodnocení vybraných aspektů vývoje osídlení ČR (na příkladě střediskových obcí). Práci obhájil na GÚ ČSAV v roce 1988 v oboru ekonomická geografie.

Ocenění si zaslouží i výrazný podíl jubilanta na tvorbě map pomocí, ve své době průkopnického, automatizovaného kartografického zařízení DIGIKART. Václav Toušek byl jedním z iniciátorů projektů Atlasu ČR ze sčítání lidu 1980 (1983) a Atlasu obyvatelstva ČSSR (1987), na kterých se zároveň podílel jako odpovědný redaktor a autor nebo spoluautor celkem šesti mapových listů. Rovněž se podílel na tvorbě několika map Atlasu životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR (1992).

Na Geografickém ústavu ČSAV se kromě své vědecko-výzkumné činnosti věnoval i problematice zahraničních styků ústavu (v letech 1976–1978 referent zahraničních styků), jeho zásluhou byla posílena spolupráce s akademickými pracovišti zemí střední a východní Evropy.

V roce 1990 přechází Václav Toušek na Katedru geografie (nynější Geografický ústav) Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Na novém pracovišti se částečně změnila jeho odborná orientace: začíná se ve zvýšené míře věnovat problematice ekonomické transformace, geografii průmyslu, regionální politice a regionálnímu rozvoji, trhu práce a geografii příhraničních regionů. Z vědecké činnosti v tomto období je třeba uvést jeho spolupráci na výzkumném záměru Ekonomicko-správní fakulty MU, zároveň byl spoluřešitelem pěti projektů podporovaných Grantovou agenturou ČR a dvou projektů podporovaných Fondem rozvoje vysokých škol. Rozsáhle je i jeho expertní činnost pro praxi, podílel se na desítkách výzkumů financovaných orgány veřejné správy (MMR ČR, MV ČR, MPSV ČR, krajské, okresní a městské úřady).

K výzkumné práci se přidala i přednášková činnost. Z kurzů vedených doc. Touškem je třeba uvést hlavně geografii průmyslu, regionální geografii Česka, geografickou analýzu trhu práce a geografické aspekty správní struktury. Na fakultě byl v letech 1991–2001 předsedou oborové rady oboru Regionální geografie a regionální rozvoj, od roku 2001 je členem oborové rady oboru Geografie a předseda oborové komise oboru Regionální geografie a regionální rozvoj. I díky značně neotřelým způsobům výuky se stal oblíbeným a respektovaným pedagogem, studenti a doktorandi si vysoce cení zejména jeho lidského přístupu a ochoty obětovat jim i svůj volný čas. To se také odráží v mimořádném počtu vedených bakalářských, diplomových a disertačních prací. Dosud byl vedoucím více než stovky úspěšně obhájených závěrečných písemných prací, vedoucím 6 obhájených rigorózních prací a školitelem 11 studentů, kteří obhájili disertační práci (dalších 23 v současnosti vede).

Zájem o interdisciplinární přístup v řešení otázek rozvoje regionů ze strany veřejné správy byl impulsem pro založení Výzkumného centra regionálního rozvoje MU (dnes působí pod názvem Centrum pro regionální rozvoj). Toto pracoviště vzniklo z iniciativy Ekonomicko-správní fakulty, Fakulty sociálních studií a Přírodovědecké fakulty a působí na Masarykově univerzitě od poloviny roku 2000. Václav Toušek je od založení jeho ředitelem. Během devíti let byly v centru zpracovány desítky studií, především pro potřeby Jihomoravského kraje a statutárního města Brna (strategie a programy rozvoje, průzkumy zaměstnanosti, koncepce podpory cestovního ruchu aj.).

Dalším přelom v profesní kariéře Václava Touška nastal v roce 2004. Na Univerzitě Komenského v Bratislavě obhájil habilitační práci na téma Geo-

grafické aspekty transformace českého průmyslu po roce 1989 a byl jmenován docentem v oboru humánní geografie. V tomtéž roce přenáší většinu svých aktivit na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, kde působí dodnes. V období 2004–2007 byl vedoucím katedry geografie, v současnosti je členem vědecké rady Přírodovědecké fakulty a předsedou vědecko-pedagogické rady oboru Vědy o zemi. V pozici vedoucího katedry se mu podařilo pracoviště výrazně oživit. Vedle akreditace nových studijních oborů (bakalářského i magisterského stupně Regionální geografie) šlo zejména o zformování ambiciózního kolektivu, který se začal úspěšně zapojovat do základního i aplikovaného geografického výzkumu. Pod jeho vedením vzniklo v Olomouci několik hodnotných publikací jako např. Portréty krajů České republiky nebo Atlas Vysočiny.

Profesní aktivity Václava Touška jsou velmi pestré a nelze je na malém prostoru plně obsáhnout. Z pedagogické činnosti je třeba ještě zmínit jeho působení na Fakultě sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Přírnostná byla také jeho činnost v pracovní skupině geografických oborů Akreditační komise MŠMT ČR (2004–2009), od roku 2007 působí v Grantové agentuře AV ČR jako člen oborové rady Vědy o Zemi a vesmíru, od roku 2008 je hlavním redaktorem časopisu *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis – Geographica ad.*

Ve všech svých funkcích a vedoucích pozicích bylo a je pro docenta Václava Touška typických několik základních rysů: plné pracovní nasazení často i na úkor osobního a rodinného života; integrující přístup v lidské i odborné rovině, který vždy prospíval ne jednotlivcům, ale pracovišti jako celku; snaha o propagaci, popularizaci a uplatnění geografie ve všech její směrech, a to v takové orientaci a rozsahu, že to bylo tomuto vědnímu oboru vždy na prospěch.

Přejeme Václavu Touškovi, aby měl dost sil pokračovat ve všech vyjmenovaných aktivitách i v následujících letech a aby ve svých žácích našel mnoho zapálených a věci oddaných následovníků.

Marián Halás, Jiří Vystoupil, Miloš Fňukal

Jaromír Demek oceněný za celoživotní přínos k rozvoji katedry geografie na PřF UP v Olomouci

O české a moravské geografii jako o dvou zvláštních oborech se hovoří už nejméně od 20. let 20. století, ale s málokým je úsloví „moravská geografie“ natolik spojeno, jako s profesorem Jaromírem Demkem, bez něhož si zejména vývoj geomorfologického bádání během druhé půlky dvacátého století ve střední Evropě lze jen těžko představit.

Jaromír Demek se narodil 14. srpna 1930 v Sokolnicích v okrese Brno-venkov, prakticky na úpatí slavkovské Mohyly míru. Absolvoval učitelský ústav v Brně (1944–48), potom brněnskou pedagogickou (učitelství zeměpisu, biologie a chemie; 1948–51) a po složení rozdílových zkoušek i přírodovědeckou fakultu, kterou zakončil v roce 1952 doktorátem na základě disertační práce *Geomorfologické poměry povodí horní Bobravy*. Krátce učil na střední škole v Lednici, v letech 1952–55 prošel vědeckou aspiranturou na brněnské univer-